



Tønsberg kommune

Kommuneplanens handlingsdel 2017 - 2020

1. ØKONOMISKE FORUTSETNINGER.....	3
2. GODE OPPVEKSTVILKÅR FOR BARN OG UNGE	6
3. HELSE OG OMSORGSTJENESTER	13
4. KULTUR, IDRETT OG FOLKEHELSE.....	20
5. INTEGRERING OG SOSIALE TJENESTER.....	25
6. NÆRINGSUTVIKLING.....	28
7. AREAL, SAMFERDSEL, MILJØ OG BEREDSKAP	32
8. INTERN ORGANISASJON	38
9. Oppsummering	34

1. ØKONOMISKE FORUTSETNINGER

Revidert nasjonalbudsjett 2016

Stortingets budsjettvedtak for 2016 (saldert budsjett) innebar at realveksten i kommunesektorens samlede inntekter ble anslått til 8,7 mrd. kroner, tilsvarende 2,0 pst. Veksten i de frie inntektene ble anslått til 4,7 mrd. kroner, tilsvarende 1,4 pst. Veksten ble regnet i forhold til daværende anslag på regnskap for 2015.

Foreløpige regnskapstall for 2015 viser at inntektene fra skatt på alminnelig inntekt og formue ble 2,4 mrd. kroner høyere enn anslått i nasjonalbudsjettet 2016. Den nye informasjonen om skatteinngangen i 2015 har betydning for anslagene for 2016. Skatteanslaget for 2016 er oppjustert med 0,7 mrd. kroner sammenliknet med anslaget i nasjonalbudsjettet 2016. – De øremerkede overføringene ble ifølge foreløpige regnskapstall for 2015 om lag 0,3 mrd. kroner lavere enn anslått i nasjonalbudsjettet 2016. Dette påvirker ikke nivået på bevilgningene i 2016, men trekker isolert sett opp vekstanslaget for de samlede inntektene i 2016. – For 2016 er anslaget for lønnsveksten nedjustert fra 2,7 pst. til 2,4 pst. Nedjusteringen bidrar til å trekke ned kostnadsveksten i kommunesektoren. Oppjustering av konsumprisveksten fra 2,5 til 2,8 pst. trekker i motsatt retning. Samlet sett er kostnadsdeflatoren for kommunesektoren nedjustert med 0,1 prosentenheter.

Isolert sett bidrar dette til økning av den reelle inntektsveksten i 2016 med vel 0,4 mrd. kroner.

Tønsberg kommune budsjetterte med høyere skatteinntekter i 2016 enn regjeringens anslag høsten 2015, nettopp som følge av antatt høyere skattevekst i 2015 enn lagt til grunn i regjeringens anslag. Etter oppjusteringen i revidert nasjonalbudsjett, er Tønsbergs budsjetterte skatteinntekter på nivå med anslagene til regjeringen.

Av andre endringer i revidert nasjonalbudsjett har gratis kjernetid i barnehage for barn i asylmottak betydning for Tønsberg. Med bakgrunn i anmodningsvedtak nr. 436:2 (2015–2016) foreslår regjeringen at det legges til rette for at kommunene fra barnehageåret 2016–2017 kan tilby gratis kjernetid i barnehage for barn som har fått innvilget opphold, men som fortsatt bor i asylmottak. Regjeringen foreslår at ordningen innrettes tilsvarende den nasjonale ordningen for gratis kjernetid med 20 timer gratis per uke, og at ordningen skal gjelde 2- og 3- åringer som har fått innvilget opphold, men som fortsatt bor i asylmottak. Tiltaket foreslås etablert gjennom ordningen med vertskommunetilskudd.

Det økonomiske opplegget for 2017

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 3¼ og 4 mrd. kroner i 2017. Regjeringen legger opp til en vekst i frie inntekter på mellom 3¾ og 4,0 mrd. kroner, hvorav 300 mill. kroner er begrunnet med opptrappingsplanen på rusfeltet. Avhengig av det økonomiske handlingsrommet vil det fram mot statsbudsjettet vurderes om deler av veksten skal begrunnes med satsing på habilitering og rehabilitering.

Av veksten i frie inntekter er 2,1 mrd. kroner ment å dekke økte kostnader som følge av demografiske endringer. Videre er 0,85 mrd. kroner ment å dekke økte pensjonskostnader. Det betyr at det er igjen mellom 0,5 og 0,75 mrd. kroner til å øke tjenestetilbudet. Regjeringen peker på at det er rom for effektivisering i kommunesektoren, som kan bidra til ytterligere styrking av tjenestetilbudet.

I følge regjeringen er norsk økonomi på vei inn i en krevende periode. Strammere offentlige budsjetter vil påvirke det økonomiske handlingsrommet til kommunene. Dersom det kommunale tjenestetilbudet skal kunne styrkes i årene framover, i takt med demografiske endringer, må kommunene rette oppmerksomheten mot effektiviseringspotensialet i sektoren.

Kommuner med sterk befolkningsvekst har særskilte utfordringer. Derfor har regjeringen styrket tilskuddet til vekstkommuner de siste årene. Regjeringen vil videreføre denne satsingen på vekstkommuner i 2017, og senker vekstgrensen for å motta veksttilskudd fra 1,5 pst. til 1,4 pst.

I kommuneproposisjonen for 2016 ble det varslet at kommunene ville få tilbakeført en andel av selskapsskatten fra og med 2017. Regjeringen foreslår å utsette tilbakeføringen av selskapsskatten. For kommuner med et konjunkturutsatt næringsliv vil tilbakeføring av selskapsskatten i en situasjon med stor omstilling i næringslivet kunne medføre økt usikkerhet på inntektssiden. Regjeringen vil komme tilbake til saken i kommuneproposisjonen for 2018.

Endringer i inntektssystemet

Regjeringen legger opp til endringer i kostnadsnøklerne i tråd med høringsutkastet. Det skal gjennomføres en ytterligere utredning av kriteriet «psykisk utviklingshemmede». Denne ble vektet ned i høringsutkastet.

I 2016 får alle kommuner et basistilskudd på 13,2 mill kroner til administrasjon uansett størrelse. Dette for å kompensere for smådriftsulemper. I høringsutkastet foreslo regjeringen å endre denne slik at kun kommuner som ufrivillig hadde smådriftsulemper skulle motta fullt basistilskudd. Dette gjelder kommune med lange avstander til befolkningssentra. Basistilskuddet skulle graderes etter avstanden innbyggerne har for å nå tettsted med 5000 innbyggere.

I kommuneproposisjonen foreslås det at alle får 50% av basistilskuddet, og deretter graderes tilskuddet for kommuner i tettbygde strøk. Fullt basistilskudd får kommuner hvor det i gjennomsnitt er 25,4 km for å nå 5000 innbyggere.

Konsekvenser for Tønsberg kommune.

Den totale endringen i inntakssystemet medfører økt rammetilskudd for Tønsberg med 15,5 mill kroner. På den annen side ble Tønsberg kommune kompensert gjennom et ekstraordinært kjønntilskudd som følge av endringene i inntektssystemet i 2011 (en endring der Tønsberg var en av de store taperne) med 14,1 mill kroner. Dette tilskuddet forsvinner ved ny endring i inntektssystemet. Nettoeffekten for Tønsberg er da 1,4 mill kroner.

Dersom den totale veksten i frie inntekter fordeles etter innbyggertall, vil Tønsberg få en vekst på 28,4 mill kroner. Legges til effekten av endring i inntekssystemet, indikeres at Tønsberg får en vekst i frie inntekter på 29,8 mill kroner. Dette er et usikker anslag, da nye verdier i kostnadskriteriene ikke er klare før september. Anslaget baserer seg på 2015-tall.

Ut fra regjeringens anslag vil Tønsbergs pensjonskostnader øke med 6,9 mill kroner. Av veksten i frie inntekter er ca 1 mill kroner helårseffekt av tiltak igangsatt fra regjeringens side i 2016 (ny naturfagtime og oppgavefordeling i barnevern).

Det kan se ut som om den del av veksten i frie inntekter i 2017 som kommunen selv kan disponere blir på linje med eller noe lavere enn veksten i 2016.

Vear blir fra 2017 en del av Tønsberg kommune. Det medfører at skatt og rammetilskudd øker med ca 92 mill kroner. Det endelige tallet kommer ved fremleggelse av statsbudsjett for 2017. Denne inntektsøkningen vil motsvares av en tilsvarende kostnadsøkning ved at Tønsberg kommune får ansvar for tjenester for Vears innbyggere. Iht Inndelingslova skal ikke innbyggerne i avgivende kommune belastes ved en grensejustering. Det betyr at Tønsberg kommune kan måtte overta noen ansatte utover det som skal til for å ivareta tjenester til Vears innbyggere. Dette kan bidra til å øke kapasiteten og kvaliteten på noen av våre tjenester. Fordeling av ansatte som skal overføres til Tønsberg kommune er ennå ikke fastlagt.

2. GODE OPPVEKSTVILKÅR FOR BARN OG UNGE

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2014-2026 OPPVEKST

O 1. Vi vil sikre likeverdig og høy kvalitet på alt arbeid med barn og unge

Dette skal skje gjennom:

- Basere arbeidet på oppdatert kunnskap, og om hva som er virkningsfulle tiltak
- Bygge solide fagmiljøer.
- Sikre at foreldre får relevant kompetanseheving tilpasset det enkelte barn.
- Sikre alle barn et godt læringsmiljø og elever gode læringsresultater.

O 2. Vi vil prioritere forebygging og tidlig innsats

Dette skal skje gjennom:

- Prioritere forebyggende tiltak
- Intervenere tidlig etter identifikasjon av en utfordring.
- Anvende virkningsfulle tiltak og metoder

O 3. Vi vil sikre robuste og kostnadseffektive barnehager, skoler og hjelpetjenester, tilpasset befolkningens vekst og sammensetning

Dette skal skje gjennom:

- Utvikle en helhetlig barnehage- og skolestruktur, med tilpassede hjelpetjenester.
- Arbeide for trygghet, tilhørighet og gode oppvekstvilkår for alle barn og unge.

O 4. Vi vil legge til rette for at barn og unge får delta i planlegging og påvirke beslutninger

Dette skal skje gjennom:

- Sikre systemer for medvirkning.
- Utvikle gode arenaer for barn og unge sin påvirkning.
- Legge til rette for at alle grupper av barn og unge deltar på disse arenaene.

O 5. Vi vil sikre et godt helsetilbud til barn og unge, forankret i folkehelseperspektivet

Dette skal skje gjennom:

- Utvikle et godt somatisk og psykisk helsetilbud til barn og unge, både forebyggende og behandlende.
-

O 6. Vi vil sikre et variert fritidstilbud hvor alle barn og unge - uavhengig av bakgrunn og kjønn – kan delta

Dette skal skje gjennom:

Kartlegge barn og unges bruk av - og behov for - fritidsaktiviteter.

- Utvikle tilpassede tilbud for barn og unge som ikke har egnede tilbud.
- Tilby ulike aktiviteter – også de smale tilbudene.

KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL 2017-2020 OPPVEKST

Utfordringer:

Til tross for et relativt stabilt elevtall i Tønsbergskolen de siste tre årene, vil en ventet befolkningsvekst kreve kapasitetsøkning. Den samme utfordringen har vi i Tønsbergbarnehagene.

I kommende økonomiplanperiode er det Slagenområdet som har de største kapasitetsutfordringene. Det planlegges utvidelse av hhv Presterød barneskole og Presterød ungdomsskole (PUS) med et kostnadsestimat på ca 100 mill kr. Det må også igangsettes

planlegging for å øke barnehagekapasiteten i sentrum. Bystyret vil få fremlagt en sak om fremtidig skole- og barnehagestruktur i november 2016.

Tønsberg kommunale Eiendom (TKE) estimerer et vedlikeholdsetterslep på 40-60 millioner kroner for skolene og barnehagene i Tønsberg. Spesielt gjelder dette flere av våre barnehager som ble bygd på begynnelsen av 90-tallet og som ikke oppfyller nye forskrifter til bl.a. ventilasjon, varmekabler og tilstrekkelige grupperom og arbeidsrom.

Både skoler og barnehager merker nå de innstramningene som er gjort i budsjettene de siste årene.

For fem år siden initierte rådmannen prosjektet ”spesialundervisning” der målet var å redusere andel spesialundervisningstimer til fordel for mer tilpasset opplæring, og dermed skape større handlingsrom for tilrettelagte opplegg for alle elever. Unntaket var for de elever som trengte spesiell oppfølging, såkalt 1/1 elever. Denne andelen har holdt seg konstant de siste årene (ca 60 elever). Fra og med skoleåret 2015/16 har denne andelen økt til nærmere 80 elever. Sammen med økt elevtall og krav til mer tilpasset opplæring, fører dette til et ytterligere press på den kommunale grunnskolen. Den samme utviklingen og utfordringen ser vi også på barnehageområdet. Tildeling av midler til spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging har, på grunn av stram økonomi, stått på stedet hvil siden 2011. Økningen av 1/1 barn har eksplodert. For kommende barnehageår har vi 2.7 mill. til disposisjon mens det reelle behovet er 5.6 mill. for å kunne gi et lovlig og forsvarlig tilbud. Konsekvensen blir trolig et merforbruk på barnehagebudsjettene. Presset merkes selvsagt også på støttetjenestene i virksomhet Barn og unge, først og fremst i PP-tjenesten. Her er det merkbart behov for å styrke bemanningen.

Driftstilskuddet pr elev var skoleåret 2014/15 kr. 2500,- , skoleåret 2015/16 kr. 2100,- . Så til tross for økning av skolebudsjettet i 2016, vil trolig driftstilskuddet pr. elev for skoleåret 2016/17 nå være på under kr. 2000,- pr. elev. Dette blir en merkbar reduksjon for den samlede driften til den enkelte skole.

Det har vært et stort politisk engasjement rundt gjeninnføring av leirskolen i Tønsberg kommune. Rådmannen har fremmet en sak om dette med anbefaling om at leirskolen søkes gjeninnført fom budsjettåret 2017. Kostnadene på ca 1.6 mill må i så fall innarbeides i økonomiplanen for 2017-2020.

Nedskjæringene på barnehagebudsjettet i forrige valgperiode rammet ressurser til vikarutgifter ,bortfall av midler til planlegging for personalet og ikke minst en bemanningsreduksjon på 8 årsverk i grunnbemanningen. Dette har skapt og skaper store utfordringer for barnehagene, både i forhold til sykefravær, mangel på planleggingstid og generelt for kvalitetsutviklingen, noe ny stortingsmelding (nr. 19) «Tid for lek og læring» legger stor vekt på. Rådmannen er bekymret for denne utviklingen og ønsker å kompensere ytterligere for denne reduksjonen i kommende økonomiplanperiode.

Stortinget har vedtatt nye kompetanseforskrifter for grunnskolen. For å nå målet innen 2025, betyr det at vi må ha i gjennomsnitt 40 lærere på videre- og etterutdanning hvert år til en kostnad av 2 mill kr. – totalt 20 mill. kroner i 10-årsperioden.

En fortsatt oppgradering av IKT utstyr både i skoler og barnehager er også nødvendig. 4 mill. kroner ble bevilget i budsjett 2016 til grunnlagsinvesteringer i skole og barnehage (trådløst nettverk). Pga sterk prisstigning, må det tilføres ytterligere 4 mill i 2017-budsjettet for å kunne fullføre disse investeringene.

Rådmannen vil tidlig høst legge frem to saker som også får store konsekvenser for oppvekstområdet: en integreringsstrategi og en handlingsplan mot barnefattigdom.

Tønsberg voksenopplæring har ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap, samt for eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne over 16 år, og for opplæring i grunnleggende ferdigheter og spesialundervisning for voksne.

Opplæringen tilbys innbyggere i Tønsberg, Nøtterøy, Tjøme, Re, Stokke og Andebu kommuner. Deltakere fra Stokke og Andebu kommuner fases ut fra Tønsberg voksenopplæring i løpet av 2017.

Kommunene opplever sterk økning i antall voksne med rett og plikt til norsk- og samfunnskunnskapsopplæring, (Introduksjonsloven) og antall voksne som ønsker å benytte seg av retten til grunnskoleopplæring for voksne (Opplæringsloven § 4a-1 og 4a-2) Målet med opplæringen er kvalifisering til arbeid og/ eller videre utdanning og økonomisk uavhengighet. For voksne som får spesialundervisning er målet livsmestring og å mestre dagliglivet.

Kommunen har plikt til å tilby voksne opplæring.

Voksenopplæringen samarbeider med NAV i kommunene om opplæring innenfor introduksjonsprogrammet.

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
2.1	Tilby alternative læringsarenaer slik at alle barn blir ivaretatt	2017-2020		O 1
2.2	Styrke innsatsen på språkutvikling , språkopplæring og realfag.	2017-2020		O 1
2.3	Systematisk videreutvikle kompetanse for å forebygge og styrke arbeidet med tidlig innsats.	2017-2020	Kr. 3.500.000 til barnehagene i perioden	O 1, O2, O5
2.4	Styrke elevenes læringsutbytte gjennom systematisk arbeid med læringsmiljø, undervisnings,- og vurderingspraksis.	2017-2020	Kr. 8.000.000 i perioden	O 1
2.5	Oppgradere IKT – kompetanseutvikling og utstyr i skole og barnehage	2017-2020	Kr. 4.000.000 i 2017	O 1
2.6	Styrke foreldrerollen gjennom dialog og kompetansehevende tiltak	2017-2020		O 1
2.7	Videreføre arbeidet med å tilby virkningsfulle og forskningsbaserte tiltak	2017-2020		O 2, O 5
2.8	Sikre tilstrekkelig barnehage- og skolekapasitet i forhold til økt barnetall.	2017-2020	Ca Kr 150.000.000,- i perioden	O 3
2.9	Videreutvikle arenaer hvor barn og unge kan delta i planlegging og påvirke beslutninger.	2017-2020		O 4
2.10	Legge til rette for gode matvaner og økt fysisk aktivitet blant barn og unge	2017-2020		O 5
2.11	Legge til rette for at barn og ungdom med flerkulturell bakgrunn integreres.	2017-2020		O 6
2.12	Arbeide aktivt for å redusere barnefattigdom	2017-2020		O2
2.13	Styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner i arbeidet med barn og unges oppvekstvilkår	2017-2020		O2
2.15	Opptopping av skolebibliotek i henhold til	2017-2020	Kr 2.500.000	O1

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
	strategiplan		innen 2020	
2.16	Videreutvikle og effektivisere opplæringstilbudet ved Tønsberg Voksenopplæring som følge av flere deltakere i introduksjonsprogrammet , og at flere voksne tar grunnskole.	2018-2020	Kr.1.500.000	O3
2.17	Videreutvikle voksenopplæringens oppdrag for å fremme deltakernes integrering/ inkludering, kvalifisering og aktive samfunnsdeltaking.	2017-2020		O1

2.1 Hver barnehagevirksomhet har en tilrettelagt barnehage. Hensikten er å samle spesialpedagogisk kompetanse og utnytte ressursene knyttet til barn med spesielle behov så hensiktsmessig som mulig. Aulerød barnehage er en tilrettelagt barnehage for hørselshemmede barn som også tar imot barn fra andre kommuner. Kongseik barnehage (tilrettelagt barnehage) tilbyr i tillegg plasser til barn hvor foreldrene får tilbud ved Tønsberg voksenopplæring og plasser til barn fra Tønsberg mottak.

Det er under utarbeidelse en handlingsplan for videreutvikling av de tilrettelagte barnehagene. Formålet er blant annet å øke kompetanse og kapasitet knyttet til mangfold og spesialpedagogikk i barnehagene.

For skolene blir følgende alternative læringsarenaer videreført: -Innføringstilbud for barnetrinns elever (særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter), -Innføringstilbud for ungdomstrinns elever (særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter), -Karlsvika alt. skole (u- trinnet) , -Forsterket enhet Byskogen skole(1.-10. trinn). Kapasiteten for forsterket enhet blir utvidet fra 01.08.16, for å gi elever med omfattende tilretteleggingstilbud er forsvarlig tilbud , -Bakkeåsen skole (u- trinnet) , -Tilbud for elever med nedsatt hørsel på hhv. Sem og Byskogen skoler evt. nærskole.

Autismeenhet ved Presterød ungdomsskole videreføres fra 01.08.16, og i forbindelse med kommende prosjektering av Presterød u-skole vil det bli tatt hensyn til at denne enheten får mer permanente lokaler. Det er ønskelig å utvide og utvikle tilbudet til også å gjelde elever på barnetrinnet.

2.2 Det er utarbeidet en felles språkplan for Tønsbergbarnehagene. I 2014 ble leseplanen for Tønsbergskolene implementert på 1. – 10. trinn. Med språkplanen for Tønsbergbarnehagene til leseplan for Tønsbergskolene, vil det være en rød tråd gjennom hele opplæringsløpet for barna i Tønsberg kommune.

Hvert år søkes det om kompetansemidler som er utlyst av fylkesmannen i Vestfold.

Kompetansehevingmidlene høst 2016 vil blant annet benyttes til kompetanseheving: Realfag i barnehagen.

Kommunen vil søke om å få bli en realfagskommune våren 2017.

2.3 Tidlig innsats etter Kvellomodellen skal høsten 2016 gjennomføres i Hogsnes, Aulerød og Mortenåsen barnehager, samt på Sem og Sandeåsen skoler.

Det er planlagt at alle kommunale barnehager har gjennomført opplæring etter Kvellomodellen i 2017.

Arbeidet med å tilpasse modellen til forholdene i Tønsberg kommunes barnehager og skoler ferdigstilles våren 2016.

Det utarbeides en handlingsplan mot mobbing i barnehagen som skal til politisk behandling høsten 2016.

2.4. Det arbeides målrettet og systematisk med å styrke elevenes læringsutbytte. Dette er et langsiktig arbeid. Videre fokus på elevenes læringsmiljø er også en vesentlig del av dette. Skoleledelsen skal benytte skolevandring som metode for å videreutvikle elevenes læringsmiljø.

Resultatene for Tønsberg kommune viser at Tønsberg-skolen er på rett vei. Det er viktig å holde en stø kurs videre.

Lokale læreplaner for Tønsberg-skolen, som ble tatt i bruk fra høsten 2015, skal evalueres i kommende skoleår. I forbindelse med fornyelsen av kunnskapsløftet, og varslet nytt lovverk knyttet til elevenes skolemiljø, er det viktig å sette av tid til dette viktige arbeidet.

I forbindelse med «Kompetanse for kvalitet» (statlig videreutdanningssystem) vil det være viktig å få økt andelen av lærere fra Tønsberg som kan ta del i videreutdanningsstrategien. Kommunen har utfordringer ift. at mange lærere på barnetrinnet ikke innehar nødvendig kompetanse i engelsk.(jfr. kompetanseforskrift)

2.5 Overgangen til ny IKT-plattform i skole og barnehage 2014 medførte at ca 50% av den eksisterende maskinparken måtte byttes ut. Allerede før denne prosessen hadde skoler og barnehager hatt store utfordringer med lav PC-tetthet og gammelt utstyr. Det er fortsatt et stort behov for oppgradering og utvidelse av digitalt utstyr/ trådløst nettverk.

Det er igangsatt et arbeid med å utarbeide en strategisk IKT-plan. Arbeidet skal videreføres, og vil danne grunnlag for en langsiktig strategi både ift. utstyr, materiell og kompetanseheving.

2.6 Det er utarbeidet en standard for foreldresamarbeid i barnehage og skole, som inneholder informasjon og forventninger samt tiltak for dialog og kompetanseheving.

Tønsberg kommune har et nært samarbeid med foreldreutvalgene for barnehage og skole (FUB og TKFU).

Barns behov for tilknytning til foreldre og andre omsorgspersoner er et sentralt element i det helsefremmende og forebyggende arbeidet. Målet er å fange opp signal om sårbarhet og risiko før problemene oppstår.

I tillegg til kompetansetiltak som er rettet mot alle småbarnsforeldre er det behov for spesielle tilbud til barn og familier som er i en vanskelig livssituasjon.

Barnehager, skoler og virksomhet barn og unge kan på et tidlig tidspunkt tilby foreldreveiledning og andre støttetiltak som kan dyktiggjøre foreldre i å ta gode valg.

2.7 Virksomhet Barn og unge (BOU) har et særlig ansvar for kompetansebygging og videreutvikle tiltak og metoder innenfor de høyfrekvente vanskene som henvises hjelpetjenestene fra barnehager og skoler. Særlig gjelder det psykisk helse, språk, kommunikasjon, lese- skrivevansker, uro- og konsentrasjonsvansker, barn med funksjonsnedsettelse, foreldreveiledning og familiearbeid.

2.8 Tønsberg kommune har ingen restkapasitet innenfor dagens barnehager. Det må påregnes investering i nye plasser i områdene Sentrum, Sem og Slagenområdet. Det bør satses på å bygge større enheter som gir fleksibilitet, økonomisk robusthet og større fagmiljø. Dette har kommunen god erfaring med. Det er også behov for renovering av de gamle barnehagebyggene og foretas en vurdering på egnethet ift dagens krav.

Det er opprettet ny barnehage i tidligere Klokkeråsen skole som tar imot barn fra august 2016.

Det er fremdeles behov for mer kapasitet i områdene Sem og sentrum.

Skolene har samlet sett ledig kapasitet, men veksten i elevtall forventes å komme i de områdene der kapasiteten allerede er anstrengt. Det er avsatt investeringsmidler for utvidelse av skolekapasiteten både på Presterød barneskole og ungdomsskole. Det er utarbeidet nye barnetallsprognoser basert på vedtatt boligbyggingsprogram. For å sikre tilstrekkelig barnehage- og skolekapasitet i forhold til økt barnetall vil rådmannen i november legge fram en helhetlig plan for utbygging / rehabilitering av barnehager og skoler.

2.9 FNs barnekonvensjon er Norsk Lov, og § 12 pålegger kommunene å sikre Barn og Unges rett til å uttale seg om saker som angår dem. Dette er også hjemlet i Plan og Bygningsloven av 2008. Kommunen har en fast Barnerepresentant med uttalerett i Utvalg for Bygg og Areal, og ordningen skal fortsette i planperioden. Videre fokuserer kommunen på barns medvirkning i barnehager og skoler. Kommunen skal fortsette å utvikle arbeidet i elevrådene og i Ungdomsrådet. Elevrådskonferansen skal gjennomføres hvert år, og skal være et fora hvor elevrådsrepresentanter fra 5.-10.klassetrinn, sammen med Ungdomsrådet, skal arbeid med et tema spesielt knyttet til barn og unges interesser og oppvekst. Dette som et ledd i å øke barn og unges mulighet for medvirkning og dialog. Kommunens Ungdomsråd fortsetter med jevnlig møter og med bistand fra administrasjonen i arbeidet med å uttale seg om saker som

kommer opp i Utvalg for Oppvekst og Opplæring. De skal også ha mulighet til å uttale seg om høringer og planer som angår barn og unges liv. Kommunen skal gjennomføre jevnlig ungdomsundersøkelser for å sikre ungdom mulighet til å formidle viktige sider ved sin oppvekst og bakgrunn. Neste Ungdomsundersøkelse skal gjennomføres i 2017.

2.10 For å sikre barn og unges fysiske helse må det tilrettelegges for tiltak på universelt nivå og overfor det enkelte barn og unge som har særlig behov for økt aktivitet og tilrettelegging med fysioterapi. Et aktivt liv i barnehage, skole og fritid vil fremme den fysiske og psykiske helsen både som barn og voksen gjennom fravær av sykdom og ved bedre muligheter for mestring av arbeid, familie og fritid. Det tilbys også ulike tiltak gjennom helsestasjon- og skolehelsetjenesten til barn og familier som har ekstra behov for veiledning og trening. Alle tilrettelagte boliger i BOU legger til rette for riktig kosthold og aktivitet.

Barn og unge skal gis gode vilkår for fysisk aktivitet i barnehage, skole og på fritiden.

Dette skal skje ved å :

- øke ansattes kompetanse på å igangsette fysisk aktivitet for barn i SFO gjennom prosjektet Aktivkommune
- Videreføre arbeidet med RAUS der frivillige aktører, idrettslag og foreninger arrangerer ukentlige aktiviteter for barn i SFO
- Videreutvikle en aktivitetskalender for gratis lavterskelaktiviteter for barn og unge i samarbeid med frivillige lag og foreninger
- Videreføre opplevelseskortet som skal gi flere barn og unge mulighet til å være å ta del i fritidsaktiviteter

2.11 Mange barn og unge med flerkulturell bakgrunn deltar ikke i organiserte fritidstilbud. Dette kan ha sin årsak i språkproblemer både hos det enkelte barn og unge eller hos foreldre. I like stor grad kan manglende deltakelse skyldes kulturforskjeller og/eller økonomiske årsaker. Det må derfor legges stor vekt på god informasjon og tilrettelegging for deltakelse gjennom de ulike samarbeidsorganer og ansatte i barnehager, skoler og virksomhet BOU for å fremme integrering gjennom aktivitet på alle områder hvor barn og unge oppholder seg. Fritidsaktiviteter er en svært viktig arena for god integrering, og kommunen må derfor forebygge utenforskap med tilrettelegging i blant annet ordinære fritidsklubber og organiserte aktiviteter, praksisplasser mv.

2.12. Tall fra bla Ungdata kan tyde på at andelen ungdom under fattigdomsgrensen utgjør i underkant av 1100 barn under 18 år. FNs barnekonvensjon sier at barn har rett til å ta del i lek og fritidsaktiviteter. Vi skal utvikle og sikre god kompetanse på universell og målrettede tiltak mot barnefattigdom. Statlige føringer anbefaler gjennom kartlegging av fattige familier og rette tiltak direkte til disse i form av gratis barnehageplasser, gratis sfo-plass, gratis fritidstilbud, gratis utstyr, fribilletter o.l.) Rådmannen vil i løpet av høsten 2016 fremme politisk handlingsplan om bekjempelse av barnefattigdom i Tønsberg kommune.

2.13 Det skal i løpet av høsten 2016 avholdes en dialogkonferanse med frivilligheten i Tønsberg i forbindelse med arbeid mot barnefattigdom. Målet er å lage en plan og strategi for hvordan frivillige og kommunen kan jobbe sammen til det beste for å ivareta alle barn og unge.

2.15 Ny skolebibliotekar tilsatt fra 1.mai 2016. Bibliotekaren er tilknyttet Nøtterøy og Tønsberg bibliotek og skal i første omgang kartlegge status på skolebibliotekene i Tønsberg kommune og arbeide videre med vedtatt strategiplan.

2.16: For å imøtekomme økende antall deltakere på norskopplæring og i grunnskole for voksne, samt ta vare på den enkeltes behov, muligheter og mål, er det nødvendig å effektivisere opplæringsdelen av introduksjonsprogrammet gjennom å utvikle ulike muligheter for kombinasjon jobb – norskopplæring - grunnskole. Utvikle grunnskoletilbud som gir individuell mulighet for valg av fag og nivå med tanke på rask progresjon, herunder også tilbud om realkompetansevurdering og opplæring i grunnleggende ferdigheter

Utvikle grunnskoletilbud for unge i samarbeid med fylkeskommunen

Videreutvikle opplæringsstilbudet for voksne med nedsatt funksjonsevne og/ eller ervervede skader, i samarbeid med den enkelte deltaker og øvrig hjelpeapparat.

2.17: Voksenopplæringen skal bidra til at den enkelte kvalifiseres til livsmestring, aktiv samfunnsdeltakelse og til å motvirke utenforskap. For å oppnå dette er det nødvendig å Bidra til at den enkelte deltaker tar ansvar for eget liv/ myndiggjøring
Videreutvikle samarbeidet med NAV og andre aktører/ kommuner og avklare de ulike aktørenes ansvarsområder og oppfølgingsansvar
Organisere voksenopplæringen og videreutvikle tilbudene i tråd med samfunnets/ kommunens oppdrag og den enkeltes rettigheter, behov og mål.

3. HELSE OG OMSORGSTJENESTER

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2014-2026 HELSE OG OMSORG

H 1. VI VIL PRIORITERE FOREBYGGENDE - OG HELSEFREMMEDE TILTAK OG TJENESTER

Dette skal skje gjennom å:

- gjøre fysisk aktivitet tilgjengelig for alle
- satse på skade- og ulykkesforebyggende arbeid
- vektlegge aktiv og målrettet bruk av rehabilitering
- prioritere å gi tilbud tidlig ved kjent risiko for sykdom

H 2. VI VIL FOREBYGGE LIVSSTILSYKDOMMER

Dette skal skje gjennom å:

- øke kunnskapen om egen helse hos folk flest
- arbeide for å utjevne sosiale forskjeller
- skaffe kunnskap om forekomst av livsstilssykdommer og tilrettelegge tiltak for risikogrupper
- formidle kunnskap om helsefremming overfor risikogrupper

H 3. VI VIL TIL ENHVER TID HA ET HELSE- OG OMSORGSTJENESTETILBUD SOM DEKKER
INNBYGGERNES NØDVENDIGE BEHOV FOR TJENESTER

Dette skal skje gjennom å:

- tilrettelegge tjenestene slik at innbyggerne kan bo lengst mulig i eget hjem
- legge til rette for velferdsteknologi som dekker den enkelte sitt behov gjennom alle livsfaser
- gjøre innbyggerne kjent med innholdet i og nivået på våre helse- og omsorgstjenester
- slippe brukerne til med deres prioriteringer og valg
- ha trygge og forutsigbare pasientforløp

H 4. VI VIL TILRETTELEGGE BOLIGER SOM FREMMER EGENOMSORG FOR DE BOENDE

Dette skal skje gjennom å:

- bygge eller sikre utbygging av alternative boformer i kommunen
- samarbeide med private og offentlige aktører for å sikre fokus på egenomsorg i boligplanlegging
- sikre at ulike gruppers boligbehov vurderes i arealplanleggingen

H 5. VI VIL UTVIKLE ARBEIDS- OG AKTIVITETSTILBUD TIL DE SOM IKKE KAN NYTTIGGJØRE
SEG DET ORDINÆRE ARBEIDSTILBUDET I SAMFUNNET

Dette skal skje gjennom å:

- tilrettelegge arbeids- og aktivitetstilbud som fremmer egenaktivitet og egenmestring
- utvikle en strategi hvor målet er arbeids- og aktivitetstilbud som er meningsfylte for individet og medfører en verdiskapning for samfunnet.

H 6. VI VIL HA STØRRE ANDEL FAGLÆRTE I HELSE- OG OMSORGSTJENESTENE

Dette skal skje gjennom å:

- ha en kompetanseplan for alle tjenesteområdene som er basert på ny faglig kunnskap, og viten om endring i pasient/brukergrupper.
- bare tilsette faglærte i ledige stillinger
- tilby større stillinger

H 7. VI VIL HA MER EFFEKTIV OG MÅLRETTEDET BRUK AV HØYSKOLEUTDANNEDE SIN
KOMPETANSE

Dette skal skje gjennom å:

- definere og formidle hvilke oppgaver kommunen forventer at disse skal løse
- ansvarliggjøre, verdsette og synliggjøre deres kompetanse
- samarbeide proaktivt med utdanningsinstitusjonene

H 8. VI VIL UTVIKLE POTENSIALET OG STYRKE SAMARBEIDET MED FRIVILLIGE
ORGANISASJONER

Dette skal skje gjennom å:

- invitere/kommunisere med alle frivillige organisasjoner ”Hva kan dere bidra med? – Hva kan vi utvikle i fellesskap?” Hva kan vi samarbeide om?

H 9. VI VIL TA I BRUK NY TEKNOLOGI OG NYE ARBEIDSMETODER I HELSE- OG
OMSORGSTJENESTENE

Dette skal skje gjennom å:

- sette prioritering og bruk av ny teknologi inn i et system.
- sikre at tjenesteutøveren har moderne og utprøvde teknologisk verktøy i den direkte tjenesteyting
- sikre at tjenesteutøveren har den nødvendige kompetanse for bruk av verktøyet og er oppdatert på nye arbeidsmetoder

KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL 2016-2020 HELSE OG OMSORG

Nye utfordringer:

Fire stortingsmeldinger gir særlige føringer for kommunens helse- og omsorgstjenester, det gjelder

Meld. St. 11 (2014–2015) Kvalitet og pasientsikkerhet 2013.

Meld. St. 19 (2014–2015) Folkehelsemeldingen.

Meld. St. 26 (2014–2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet.

Meld. St. 28 (2014–2015) Legemiddelmeldingen. Riktig bruk – bedre helse.

Målet er:

- Vi skal skape pasientens helsetjeneste ved å sikre et godt møte med helse- og omsorgstjenesten på alle nivåer, enten man er pasient, bruker eller pårørende. Det er en målsetting at pasienter og brukere i større grad enn i dag skal være aktivt deltakende i beslutninger om egen helse og behandling og spørsmålet « Hva er viktig for deg?» skal stilles. Videre skal pasientene sterkere inn i utformingen av tjenestene – deres kompetanse skal veie tyngre og brukes sammen med fagfolkenes kompetanse
- Kvalitet og pasientsikkerhet er grunnmuren i vår helsetjeneste. Vi skal ha mer åpenhet og vi skal styre etter kvalitet

Samhandlingsreformen var en retningsreform som videreføres. De nye stortingsmeldingene har et gjennomgående budskap som peker på hvilket innhold samhandlingsreformen skal ha. I alle meldingene pekes det på at nye arbeidsformer er nødvendig og begrepene kvalitet, ledelse, kompetanse og teamarbeid legges til grunn.

Pasientens helsetjeneste skal i størst mulig grad være nær der du bor og tjenestetilbud som omfatter flere aktører må være godt koordinerte. Regjeringen vil stimulere til samlokalisering av helse- og omsorgstjenester i kommunene, for å gjøre tjenestene mer helhetlige for brukerne. Regjeringen ønsker også en teambasert tjeneste der også psykisk helse og rus er en integrert del av tilbudet.

- Målgruppe for oppfølgingsteam er personer med et store og sammensatte behov for helse- og omsorgstjenester og gjerne også andre tjenester. I praksis utgjør disse en del av hjemmetjenestens brukere. Eksempler er skrøpelige eldre og alvorlig psykisk syke.
- Primærhelseteam innebærer en forsiktig utvidelse av fastlegepraksisen ved at fastlegene kan tilknytte seg flere personellgrupper ut over sykepleiere og administrativt personell, eks psykolog.

De mulighetene som IKT gir skal utnyttes og samordnes bedre. Kommunikasjon mellom tjenesteytere og mellom tjeneste og pasienter/brukere må bli bedre.

Regjeringen vil øke kapasiteten og bedre kvaliteten i tilbudet til personer med rusproblemer i kommunesektoren. Videre signaliserer de at de vil ha flere sykehjems plasser.

Gjennom regjeringens plan for omsorgsfeltet, Omsorg 2020, vil regjeringen legge til rette for at flere eldre kan bo lenger hjemme, og leve aktive og selvstendige liv – med tilpassede tjenester.

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
1.2	Oppfølging av boligsosial handlingsplan	2017-2020		H 3, H 4
1.3	Samarbeide om ny interkommunal legevakt	Oppstart april 2018	Kostnader fra 2018 beregnes til høsten	H 3
1.6	Tilby ambulerende tjenester innen helse og omsorg for de pasienter og brukere som kan dra nytte av det, og hvor det er faglig forsvarlig.	2017 – 2020 Kontinuerlig		H 1, H 3
1.9	Fremme egenomsorgen og egeninnsatsen til hjemmeboende pasienter ved økt bruk av ergo/fysio-terapeuter i hverdagsrehabilitering.	2017-2018	kr 1 100 000	H1, H 3
1.11	Etablere/bygge nye tiltak og/eller utvide eksisterende boliger: Bolig for 6 utviklingshemmede med store atferdsavvik.	Ferdig sommeren 2017	Driftsmidler foreligger i budsjett rammen til HOB	H 4
1.13	Utvikle seniorsentrene til å kunne ta i mot brukergrupper med et	2017-2020	Innenfor rammen	H 1, H 3, H 5

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
	lavere funksjonsnivå enn dagens brukergrupper	Kontinuerlig		
1.19	Redusere lederspennet, sikre økonomistyringen og mer effektiv personalledelse i hjemmetjenesten ved å opprette avdelingslederstillinger.	2017	Kr 2 000 000	H 3, H 7
1.20	Øke andelen faglærte ved å motivere og forplikte ufaglærte til å ta fagutdanning. Som hovedregel ansette faglærte ved nyrekruttering.	2017 - 2020	Innenfor rammen	H 6
1.21	Utvikle og iverksette systematisk planlegging, iverksetting og evaluering av velferdsteknologi i kommunen. Strategi for velferdsteknologi fremmes mai 2016. Planlegge pilotering av varslings og lokaliseringsteknologi.	2017	Innenfor rammen	H 9
1.24	Revidere kvalitetsstrategi og arbeide videre med Pilotprosjekt I Trygge Hender Tønsberg.	2017	Eksternt finansiert	H1 – H9
1.27	100 % stilling. Tilrettelagte arbeidsplasser for psykisk helse og rus. Se pkt 1.36.	2017	kr 590 000	H5
1.28	Forebygge og hindre innleggelse og sørge for at brukerne kan ha mest mulig aktivt liv til tross for sykdom og funksjonstap. Åpne somatisk dagavdeling / dagrehabilitering.	2017-2018	Kr 1 500 000	H3
1.30	50 % prosjektleder <ul style="list-style-type: none"> • Fremtidens eldreomsorg • Aldersvennlig by • Demensvennlig by 	2017	kr 300 000	H 1, H 3, H5
1.31	Meld.St. 26 Femtidens primærhelsetjeneste trekker fram arbeidsformen oppfølgingsteam. Teamene har som formål å yte, koordinere og tilrettelegge tjenester for en selektert og tydelig definert gruppe. Opprette stilling for koordinering av Oppfølgingsteam.	2017-2019	kr 600 000	H3
1.32	Systematisk kvalitetsutvikling av pasient- brukersikkerhetsarbeidet i helse og omsorg ved bruk av nye	2018	kr 150 000	H1 – H9

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
	kvalitetsverktøy og kontinuerlig kompetansebygging			
1.33	Utvide dagsentertilbudet for demente på Eik og Nes. 200 % stilling.	2017-2019	kr 900 000	H3
1.34	Lavterskel aktivitetstilbud til yngre personer med demens/ personer med demens tidlig i forløpet. 60 % stillingsressurs fagarbeider knytt til Sidebygningen.	2017	kr 320 000	H3
1.35	Kompetanseøkning. Etterutdanning, fra assistenter til fagarbeidere innen HOB:	2017	kr: 300 000	H6
1.36	AAF husleie til tilrettelagte arbeidsplasser for psykisk helse og rus. Se pkt 1.27	2017	kr 355 000	
1.37	Opprette 100 % stilling som systemansvarlig for e-helse inkl. fagsystemet Profil.	2017-2018	kr 650 000	H9
1.38	To nye plasser på Smiløkkka for ungdommer med uførediagnose.	2017	kr 144 000	H5
1.39	Forprosjekt planlegging av nytt sykehjem	2017	Innenfor rammen	H 1, H 3, H5
1.40	Piloterings- og oppstartskostnader for Mobil Omsorg og bruk av dokumentasjonsverktøyet i Profil på mobile enheter. Prosjektet forutsetter avsatt kr 795 000 på investeringsbudsjettet for 2017 til innkjøp av 159 mobile enheter.	2017	Innenfor rammen	H 9
1.41	Nytt utstyr til kjøkken ved sykehjemmene	2017	Kr 200 000	
1.42	Oppstart Mobil Omsorg og bruk av dokumentasjonsverktøyet i Profil på mobile enheter i virksomhetene.	2017-2019	Kr 795 000	

1.3

Det er igangsatt interkommunalt samarbeid om legevakt og KAD som skal lokaliseres på Kjelle med oppstart april 2018. Tønsberg kommune er vertskommune for et administrativt vertskommunesamarbeid.

1.6

Ambulerende tjenester tilbys i økende grad, men det er potensiale for å øke disse tjenestene spesielt innen tjenester til funksjonshemmede, psykisk syk og rusavhengige.

1.9

57 pasienter gjennomførte hverdagsrehabilitering i 2014 og 60 pasienter i 2015. Det er behov for ytterligere styrking i 2017 for å kunne tilby hverdagsrehabilitering til flere sikre at flere får bo hjemme lengst mulig uten for mye hjelp. Dette er et ledd i å sikre LEON prinsippet. Det er behov for to årsverk tilsvarende kr 1 100 000 i 2017.

1.11

Bolig for 6 utviklingshemmede med store atferdsavvik er under oppføring. Ferdigstilt og innflyttingsklar sommeren 2017. 2 eksisterende mindre boliger vil avvikles når boligen tas i bruk, og kan disponeres til andre formål i kommunen. Driftsmidler foreligger i budsjetttrammen til HOB.

1.13

Det blir gradvis eldre brukere på sentrene. Kommunen differensierer tilbudene slik at Sem og Træleborg har de med lavest funksjonsnivå. Brukerne her trenger mer fysiske tilrettelegginger og ansatte tilegner seg mer helsekompetanse Dette skjer gradvis og vil fortsette framover. Ansette en fysioterapeut ved ledig stilling.

1.20

Virksomhet HOB har en svært høy andel ufaglærte, men jobber målrettet med å motivere flere ufaglærte i virksomheten til å ta fagutdanning som helsefagarbeider. Andelen er i 2015 redusert fra 48 % til 40 % andel ufaglærte. 50 ufaglærte er i 2016 under utdanning, og det arbeides kontinuerlig med å få motivert flere ansatte til å ta fagbrev. Det er også satt i gang et sentralt arbeid på tvers av helse- og omsorgsvirksomhetene der det vurderes ulike virkemidler for å få flere ufaglærte ansatte til å ta fagbrev i tiden fremover.

1.21

Helse- og omsorg har nedsatt et eget forum for velferdsteknologi i kommunen bestående av representanter fra alle virksomhetene i HO. Forum for velferdsteknologi skal innhente oppdatert og utprøvd kunnskap og virkemidler innenfor området, og gi råd til ledergruppen HO i forhold til hensiktsmessige tiltak i tiden fremover. Det legges frem en helhetlig plan for velferdsteknologi våren 2016. Vi ønske å starte planleggingen og pilotering av varslings og lokaliseringsteknologi i 2017.

1.27

Opprette nye tilrettelagte arbeidsplasser i AAF spesielt for personer med rus og/ eller psykiske lidelser. Antall personer som sliter med sin psykiske helse og blir uføre av samme årsak er økende. Kommunen har få eller ingen tilrettelagte arbeidsplasser i dag. Kommunen hadde en slik stilling tidligere, men den ble fjernet i tidligere innsparings-tiltak. Avhengig av at vi får større areal. Se pkt 1.36.

1.28

Innbyggere skal ha tilbud om et aktivt liv til tross for sykdom og funksjonstap. Tønsberg kommune kan møte dette kravet ved en somatisk dagrehabiliteringsavdeling. Dagrehabilitering skal bevare, vedlikeholde og styrke personens funksjonsnivå og helse, og dermed utsette mer omfattende pleiebehov. Målet er økt selvhjulpenhet i daglige gjøremål, slik at personene fortsatt kan bo hjemme, være aktiv i eget liv og delta sosialt og i samfunnet. Man trenger 2 årsverk for fysioterapeut og helsefagarbeider, drift/inventar/utstyr og transport.

1.30

Kommunen må planlegge fremtidens eldreomsorg og legge til rette for aldersvenlig og demensvenlig by. Det er behov for dedikerte ressurser i en periode.

1.32

Når Pilotprosjekt I Trygge Hender Tønsberg går over i drift er det behov for kontinuerlig kompetanseheving.

1.37

E-helse

Kommunen trenger moderne IKT-løsninger innenfor helse- og omsorgsområdet. Kommunen trenger egen e-helseressurs som har kompetanse til å legge til rette for planlegging, implementering og vedlikehold, samt ivareta kvalitet og gevinstrealisering. Gevinster ved bruk av e-helse kan deles i tre¹: økt kvalitet, bedre pasientsikkerhet, spart tid og unngåtte kostnader. Høsten 2016 vil en sak om e-helse bli fremlagt til politisk behandling.

1.40

Dette tiltaket var planlagt innført i 2013-14, men pga gammel IKT plattform var det ikke mulig. Opplærings- og oppstartspakke er alt innkjøpt. Både for pasientsikkerhet og effektivitet er det ønskelig å igangsette dette alt fra høsten 2016. Prosjektet forutsetter innkjøp av 159 mobile enheter på til sammen kr 795 000 til virksomhetene. Denne summen blir foreslått tatt inn i investeringsbudsjettet for 2017.

4. KULTUR, IDRETT OG FOLKEHELSE

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2014-2026 KULTUR, IDRETT OG FOLKEHELSE

F 1. Vi vil ha innbyggere som aktivt deltar innenfor områdene fritid, kultur og fysiske aktivitet

Det skal skje gjennom:

- å legge til rette for at fritid, kultur- og fysisk aktivitet skal være lett tilgjengelig for alle
- å legge til rette for utvikling av arenaer med høy kvalitet
- å legge til rette for at flere bruker sykkel både i jobb og fritid
- å støtte uorganisert ungdom, som ikke ønsker faste rammer rundt sine aktiviteter

F 2. Vi vil være en kommune som spiller en aktiv rolle ovenfor de frivillige

Det skal skje gjennom:

- at frivilligheten i Tønsberg skal oppleve gode vilkår og forutsigbare tilskuddsordninger
- at kommunens bidrag til frivilligheten prioriterer tiltak for barn og unge
- at kommunen har en aktiv tilretteleggerfunksjon og bidrar til et sterkt og aktivt frivillighetsmiljø

F 3. Vi vil være en attraktiv by som ivaretar vår historiske identitet

Det skal skje gjennom:

- å være langsiktige og forutsigbare i utviklingen av Slottsfjellet og det historiske Tønsberg
- å bruke forskning og kompetanse som utgangspunkt for å framheve og formidle vår historiske arv
- å tilrettelegge for verdensarvstatus for Oseberghaugen

F 4. Vi vil være en kommune med gode møteplasser der folk bor

Det skal skje gjennom:

- å utvikle møteplasser og kulturarenaer som legger til rette for å utnytte engasjement, kompetanse og kreativitet
- gode møteplasser som skal bidra til en god by- og tettstedsutvikling
- å tilrettelegge møteplassene slik at barn og unges behov for utfoldelse skjer på deres egne premisser

F 5. Vi vil være en kommune med bredde og mangfold i kulturtilbudet

Det skal skje gjennom:

- å sikre forutsigbare og langsiktige rammevilkår for kultur-, idrett- og friluftsliv
- å legge til rette for at flest mulig kan finne sin aktivitet, sitt tilbud og sine opplevelser som bidrar til god fysisk og psykisk helse
- å prioritere tiltak som bidrar til at vi skaper og deler, formidler og opplever sammen med andre mennesker og i mindre grad hver for oss

KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL 2017-2020 KULTUR , IDRETT OG FOLKEHELSE

Nye Utfordringer:

Folkehelse. En sentral tverrsektoriell føring i kommuneplanen er folkehelse. En sentral målsetting innen folkehelsearbeidet er å motvirke konsekvensene av systematiske skjevheter med utspring fra de ulike innbyggernes ressursituasjon. Gjennom folkehelseloven § 5 er kommunene også pålagt å ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Dette for å sikre en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, samt utjevner sosiale ulikheter i helse. Forekomsten av barnefattigdom har økt siden 2007, og man antar at forekomsten i 2015 ligger på rundt 12%. Dette tilsvarer rundt 1040 barn og unge.

Den generelle helsetilstanden i Norge er svært god. Vi har en høy levealder som stadig øker, og rangeres på topp i internasjonale sammenhenger om trivsel og velferd. Men bak de positive gjennomsnittstallene skjuler det seg store sosiale forskjeller. Norge har hatt en lang historisk periode hvor forskjeller i samfunnet har blitt utjevnet, inkludert sosial ulikhet i helse. Det er mye som nå tyder på at denne trenden har snudd, og at forskjellene er tiltakende. Arbeidet med å redusere sosiale ulikheter i helse har derfor en stor nasjonal prioritering, som også nedfelt i folkehelseloven. En utjevning av bakenforliggende årsaker til sosiale ulikheter i helse er nødvendig for at alle borgere skal oppleve like muligheter og gode levekår i samfunnet. Et samfunn med store helseulikheter basert på sosial bakgrunn kan føre til store kostnader.

Anleggs situasjonen for idrett og friluft er presset, og selv med stor aktivitet siste år faller kommunens anleggsdekning pga enda sterkere befolkningsvekst. Kommunen har en anleggsdekning på landsgjennomsnitt, men har en lav anleggsdekning målt opp mot antall aktive. Dette kan bl.a forklares i at omlandet rundt Tønsberg også er aktive brukere av kommunens anlegg (Telemarksforskning). En stor andel av Tønsberg sine idrettsforeninger har mange medlemmer fra nabokommunene. Videre ser vi at ønsker om tilgang i kommunens anlegg fra egenorganiserte miljøer øker.

Biblioteket har fått et nytt samfunnsoppdrag som møteplass og uavhengig arena for offentlig samtale og debatt. Økt tilgjengelighet til både biblioteklokalene og tjenestene må til for å møte økt etterspørsel og økning i folketallet. Mediebudsjetten har over tid blitt redusert, og det er nå en utfordring å opprettholde en aktuell og variert mediesamling, samtidig som det digitale tilbudet, i form av ebøker og lisensierte databaser skal være en integrert del av tjenestetilbudet.

Bibliotekets rolle som arena for integrering, og som virkemiddel for å styrke den digitale deltakelsen i befolkningen er ressurskrevende innsatsområder.

Kulturskolen og skolesekken. Etterspørselen er fremdeles langt større enn tilbudet som kan gis i Kulturskolen. Det kommunale tilskuddet til Kulturskolen ligger fortsatt lavt. Men Kulturskolen jobber målrettet med de nye utfordringene gjennom å vil gi lærerne kompetanseheving i gruppeundervisning. Kulturskolen vil også dekke skolekorpsets behov for opplæring på alle instrumenter og tilby gratis dirigenttjeneste til hovedkorpset. Den kulturelle spaserstokken vil gi de eldre jevnlige kulturopplevelser og prioritere de som selv ikke kan oppsøke kultur. Tiltaket stimulerer sansene og styrker erindring, fellesskap og samhold. Kulturopplevelser gir innhold til livet og er et viktig bidrag til styrket folkehelse blant de eldre.

Den kulturelle skolesekken videreføres i tett samarbeid med Fylkeskommunen. Tiltaket når ut til alle grunnskolebarn og gir et systematisk profesjonelt kulturtilbud fra 1 - 10 klassetrinn

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
3.1	Videreføre investeringsmidler Anleggsplan idrett og friluft.	2017-2020	Kr 4.125.000	F 1
3.2	Utvide prosjektet Behovsprøvd opplevelseskort.	2017	Kr. 100.000	F 1
3.3	Pilgrimsleden etableres gjennom Tønsberg.	2017-2019	Finansieres eksternt	F 1
3.4	Utredning ny svømmehall	2017-2019	Kr 400 000	F1,F2,F3
3.5	Øke tilskudd lag og foreninger, ny tilskuddsordning folkehelsearbeid	2017-2018	Kr 1.500.000	F 2
3.6	Ferdigstille uteområdet ved Støperiet	2017-2018	Kr. 750.000	F4, F5
3.7	Øke tilgjengeligheten for lag og foreninger i kommunale bygg og anlegg	2017-2019	Prioriteres innenfor eksisterende rammer	F 2
3.8	Øke tilbudet til "egenorganisert" aktivitet og miljøarbeid barn og unge	2017-2019	Kr. 600.000	F 2
3.9	Investering i infrastruktur på Slottsfjellområde. I hovedsak eksternt finansiert	2017	250.000	F 3
3.10	Sertifisere Tønsberg til «Trygge lokalsamfunn»	2017	Finansieres eksternt	F1
3.11	Gjennomføre prosjekt Helsefremmende nærmiljø	2017-2018	Finansieres eksternt	F2, F4
3.12	Utvikle naturlige utendørs møteplasser for unge og voksne i sentrum.	2018	Kr 300.000	F 4
3.13	Økt tilgjengelighet til biblioteket	2017-2019	Kr 1.500.000	F 4
3.14	Etablere den kulturelle barnehagesekken	2017-2019	Kr. 200.000	F5
3.15	Styrke kulturskolen gjennom flere elevplasser og flere dirigentstillinger for å møte en nasjonal satsning.	2017-2019	Kr 1.250.000	F 5
3.16	Vi skal gi eldre kulturtilbud gjennom Den kulturelle spaserstokken.	2017	Kr 200.000,-	F 5, H1
3.17	Styrke og videreutvikle Støperiet og Haugarrock	2019	Kr 750.000	F 5
3.18	Bidra til videreutvikling av Færder nasjonalpark	2017-2019		F1-F5
3.19	Fortsette det gode samarbeidet mellom kirken og kommunen, der kirken selv må prioritere sine oppgaver	2017 - 2020		F 2
3.20	Rehabilitering av kirkebyggene utvendig og innvendig fortsetter slik at det fremstår i en akseptabel stand (Fellesrådet mottar mva-kompensasjon)	2017 - 2020	1.600.000 pr år	F 3
3.21	Kirkebyggene gis jevnlig vedlikehold	2017 - 2020		F 3
3.22	Gravplassforvaltningen omfatter gravplasser, kremasjon og gravferd, og skal forvaltes på en forsvarlig måte.	2016 - 2019	Kr 26.600.000	F 3
3.23	Videreføring av den Kulturelle skolesekken og UKM fortsetter i samarbeid med Vestfold Fylkeskommune	2016 - 2019		F 5

Kommentarer:

3.1 Anleggsplan 2016-2019 ble vedtatt i bystyret desember 2015. Med de midler som er lagt inn i økonomiplanene utløser det anleggsutvikling for totalt kr 56 mill. I tillegg er det vedtatt målsetting om å realisere tre større anlegg innen utgangen av 2023. Selv om det i forrige 4 årsperiode har vært en god økning i anleggsinvesteringer, sett opp mot kommunens store andel eldre anlegg og befolkningsvekst, er det behov for ytterligere satsning i neste periode for å opprettholde kapasiteten pr. innbygger. For perioden 2016-2019 er is- og vannanlegg prioritert høyt.

3.2 Mange fritidsaktiviteter har en egenandel i dag som fører til at enkelte ikke får delta på lik linje som andre. For å motvirke dette har kommunen bl.a i godt samarbeid med private aktører og frivillige organisasjoner etablert et behovsprøvd opplevelseskort i 2015. Antall kort økte fra 200 i 2015 til 300 i 2016. Det er et mål for 2017 å øke antall opplevelseskort til 500.

3.3 Vestfold fylkeskommune har nå oppnådd nasjonal status på pilgrimsleden gjennom Vestfold. Forventet led i Tønsberg er i hovedsak på eksisterende stinettverk og det er merking som vil være den største kostnad. Det er behov for å inngå avtaler med aktuelle grunneiere for å kunne etablere leden. Merkingen er planlagt i samarbeid med Vestfold fylkeskommune og Gjensidige stiftelsen.

3.4 Gjennom Anleggsplan idrett og Friluftsliv 2016-2019 er det vedtatt målsetting om å realisere en ny svømmehall innen 2023. Dagens svømmehall kan ikke påregne å være i drift mer enn 5-8 år. For å kunne realisere målet om ny svømmehall er det behov for utredningsmidler.

3.5 Kommunen har som mål å indeksregulere tilskuddene hvert år og i tillegg reversere kuttene i tilskudd som ble foretatt i 2013. Fra 2015 er også ny tilskuddsordning for integreringsarbeid etablert finansiert gjennom statlige midler. Videre er det ønskelig å etablere en egen tilskuddsordning for folkehelseiltak utover kultur idrett og friluft.

3.6 Uteområdet ved Støperiet er satt av til parkområde og forutsatt oppgradert til en urban park. Byggingen i umiddelbar nærhet er nå ferdigstilt. Tiltaket gjøres i samarbeid med Selvaagbolig som har det økonomiske ansvaret for deler av området.

3.7 Det tiltaket kommunen bruker desidert mest ressurser på innen hele kulturfeltet er å drifte anlegg som gjøres disponible for lag og foreninger. Kommunen har en rekke anlegg som kan tilgjengeliggjøres med enkle bygningsmessige og organisatoriske tiltak. Selv om det er en stor økning den siste tiden i areal som er blitt tilgjengelig for lag og foreninger er behovet fortsatt stort og mulighetene i kommunale bygg på kveld og helger mange. Aktuelle tiltak prioriteres innenfor eksisterende rammer.

3.8 Foreningsaktivitetene i Norge er unik og en svært viktig del av samfunnet. Likevel er det mange mennesker som ikke ønsker å aktivisere seg i eller finner seg til rette i en organisasjon. For å kunne gi alle innbyggerne gode tilbud er det derfor svært viktig å legge til rette for egenorganiserte aktiviteter. Tilrettelegging for egenorganisert aktivitet har i mange tilfeller behov for større kommunal innsats for å lykkes. Eksempler på slike tiltak er åpen hall, opplevelseskortet aktivitetskalender unginformasjon, aktiv sommer, nærmiljøanlegg etc.

3.9 Tønsberg kommune i samarbeid med Vestfold fylkesmuseum og Vestfold fylkeskommune har ambisjoner om å utvikle Slottsfjellområdet til en Nordisk attraksjon. Samordnet plan for Slottsfjellområdet 2011-2021 er anslått til en kostnad på 300 mill kr. Arbeidet med regulering og skjøtselstiltak fortsetter i 2017. Større tiltak kan først iverksettes etter godkjent regulering.

3.12 I utviklingen av bysentrum bør det skapes rom for aktivitet og møteplasser på det som kan bli naturlige treffsteder. Tønsberg torg vil sammen med et nettverk av torg og plasser skape rom for aktivitet, og liv i sentrum.

3.13 De første fasene med å legge bedre til rette for møteplassfunksjon og litteraturhusbibliotek er gjennomført innenfor rammene. Bygningsmessige og adgangstekniske løsninger vil gi mulighet for bruk av biblioteket utenom ordinær åpningstid. Tidligere arealer for bokmagasin kan gjøres om til verksteder og aktivitetsrom. Kommunal egenandel må til for å utløse ekstern støtte.

For å møte publikums ønske om utvidet åpningstid kreves investeringer og styrket

personalressurs. Bibliotek tjenesten på nett må styrkes, slik at den fysiske samlingen og digitalt innhold utgjør en helhet. Innkjøpsmodeller for utlån av e-bøker og tilgang lisensierte databaser legger stort press på et mediebudsjett som ligger godt under landsgjennomsnittet. I sum vil løsninger for meråpent bibliotek og styrket medietilbud gi bedre tilgjengelighet til biblioteket og bibliotek tjenestene i takt med økt etterspørsel og økt folketall. Dette forutsetter et tett samarbeid med Nøtterøy kommune under budsjettforberedelsene som deleier i biblioteket.

3.14 Stimulering av sansene til barn ved hjelp av en systematisk profesjonell kulturformidling vil bidra til kvalitet i de kommunale barnehagene. Den kulturelle barnehagesekken er et viktig bidrag til fagområdet kunst, kultur og kreativitet i rammeplanen for barnehager. Felles kulturelle opplevelser bidrar også til glede, samhold og like muligheter. Den kulturelle barnehagesekken kan bli et viktig ledd i kommunens kunst- og kultursatsing på barn og unge

3.15 Økte rammer vil gå til kompetansehevende tiltak for lærere rettet mot gruppeundervisning og at lærerne i økende grad bruker digitale hjelpemidler i undervisningen. Kulturskolen implementerer en ny rammeplan i perioden. Våre ansatte har behov for påfyll av kompetanse og mulighet til samarbeid i fagnettverk på tvers av kommunegrensene.

Kulturskolen vil ansette flere lærere i større stillinger slik at flere elever kan få plass og at tiden på ventelisten kan kortes ned. Det siste er spesielt viktig for ungdommene som ønsker en elevplass. Kulturskolen ønsker å gi et tilbud til barnehagebarn og sfo- barn i større grupper. Kulturskolesatsingen vil kunne gi billigere dirigenttjenester for skolekorpene og et undervisningstilbud preget av mangfold slik at korpene slipper å drive egen opplæring av de som vil spille.

3.16 Den kulturelle spaserstokken trenger kommunale tilskudd slik at også de eldre kan få ta del i opplevelser gjennom systematisk tilrettelagt kunst og kultur av høy kvalitet. Det er større sannsynlighet for økte tilskudd fra staten hvis også kommunen bidrar med noen kroner til Den kulturelle spaserstokken.

Det er viktig at de som ikke selv kan oppsøke kulturaktiviteter i samfunnet får del i dette ved at kulturen kommer der hvor de eldre er. Det er også viktig at kommunen bidrar til å tilrettelegge og stimulere møteplasser med kultur for eldre slik at den sosiale aktiviteten blant eldre øker. Det er god folkehelse i gode kulturopplevelser sammen med andre. Å dele kulturopplevelser skaper gode sosiale fellesskap.

3.17 Et kjærkomment tilskudd på kulturområdet er Støperiet som åpnet i 2013. Våren 2014 ble teknisk utstyr kjøpt inn og montert med bla. tilskudd fra musikkutstyrsordningen Huset har stor aktivitet, gode betingelser for lag og foreninger og svært gode brukertilbakemeldinger. Organisatorisk er Støperiet og Haugarock samlet og har gode synergier og utviklingspotensial. Den store satsningen på Støperiet har ført til noe reduserte ressurser på Haugarock. Haugarock og Støperiet har et meget stort vekstpotensial og det er ønskelig å styrke dette.

3.18 Tønsberg er på mange måter porten til Færder nasjonalpark og det er ønskelig at Tønsberg kommune er med å bidrar til utviklingen av området i samarbeid med vertskommunene Tjøme og Nøtterøy. Tønsberg kommune blir medlem av nasjonalparkens administrative kontaktutvalg fra sept. 2014. Tønsberg kommune er også sentral i bl.a skjærgårdstjenesten i nasjonalparken.

3.20 Søndre Slagen kirkegård må utvides. Totalkostnad er beregnet til 30 mill kroner

3.21 Vedlikeholdsprogram kirker

3.23 Den kulturelle skolesekken videreføres i tett samarbeid med Fylkeskommunen. Tiltaket når ut til alle grunnskolebarn og gir et systematisk profesjonelt kulturtilbud fra 1 - 10 klassetrinn.

5. INTEGRERING OG SOSIALE TJENESTER

Sosiale tjenester inngår i kommuneplanens avsnitt om helse- og omsorgstjenester. Tre av målsettingene inneholder strategier som ivaretas av NAV eller boligkontoret i TKE. Kommuneplanen mangler mål og strategier for integrering av flykninger. Det er ønskelig å få dette med i neste revisjon av kommuneplanen. Det legges likevel nå fram handlingstiltak for er hentet fra integreringsstrategien som er under behandling.

H 4. VI VIL TILRETTELEGGE BOLIGER SOM FREMMER EGENOMSORG FOR DE BOENDE

Dette skal skje gjennom å:

- bygge eller sikre utbygging av alternative boformer i kommunen
- samarbeide med private og offentlige aktører for å sikre fokus på egenomsorg i boligplanlegging
- sikre at ulike gruppers boligbehov vurderes i arealplanleggingen

H 5. VI VIL UTVIKLE ARBEIDS- OG AKTIVITETSTILBUD TIL DE SOM IKKE KAN NYTTIGGJØRE SEG DET ORDINÆRE ARBEIDSTILBUDET I SAMFUNNET

Dette skal skje gjennom å:

- tilrettelegge arbeids- og aktivitetstilbud som fremmer egenaktivitet og egenmestring utvikle en strategi hvor målet er arbeids- og aktivitetstilbud som er meningsfylte for individet og medfører en verdiskapning for samfunnet.

H 8. VI VIL UTVIKLE POTENSIALET OG STYRKE SAMARBEIDET MED FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Dette skal skje gjennom å:

- invitere/kommunisere med alle frivillige organisasjoner ”Hva kan dere bidra med? – Hva kan vi utvikle i fellesskap?” Hva kan vi samarbeide om?

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
1.2	Oppfølging av boligsosial handlingsplan	2017-2020	Kr 650.000, herav ca 400.00 eksternt finansiert	H 3, H 4
1.14	Øke tilgangen på midlertidige boliger	2017-2019		H 4
1.16	Sikre deltakelse i arbeidsrelaterte aktiviteter for vanskeligstilte som er avhengig av økonomisk sosialhjelp og som har hel eller delvis arbeidsevne	2017 – 2019	Innen for rammen	H 5
1.17	Gi arbeidsløs ungdom uten dagpenge-rettigheter og uten særskilt arbeids-erfaring og øke deres mulighet for å komme ut i ordinært arbeid. Finansiering gjennom redusert sosialhjelp.	2016 – 2019	Innen for rammen	H 5
	Skoleringsarbeid for barnehager, skoler og støttetjeneste, de som ikke fikk med seg opplæringen i 2016. Inntil to felles dager.	2017	Lønnsmidler rådgiver	

Nr	Tiltak	Status	Budsjett	Referanse til mål
	Ressursgruppa for radikaliserings og ekstremisme fortsetter arbeidet i enkeltsaker.	2017	Lønnsmidler ressursgruppa	
	Dialogforum. Ulike religiøse trossamfunn, rådmann og politiet møtes inntil fire ganger pr år.	2017	2000,-	
	Flyktningvenn. Arbeide fortsetter.	2017	Lønnsmidler rådgivere	
	Undervisningsopplegg i forhold til radikaliserings og voldelig ekstremisme innføres på 9. og 10. trinn	2016/17	Innen for rammen	
	Demokratisk beredskap mot rasisme, antisemittisme og udemokratiske holdninger startes v/Kongseik u-skole	2016/17	20 000 Prosjektmidler	
	Erfaringsnettverk for praktikere innenfor radikaliserings og voldelig ekstremisme på Østlandet fortsetter arbeidsutvekslingen.	2017	1000,-	
	Reduksjon av barnefattigdom, tiltakene som iverksettes der.		Innen for rammen	
	Tønsberg kommune skal se på sin rolle som arbeidsgiver, i forhold til deltakere som ikke kommer ut i ordinært arbeidsliv etter gjennomført introduksjonsprogram. (Alternativt til sosialhjelp).	2017-2020	Innen for rammen	
	Styrke ansattes flerkulturelle kompetanse gjennom intern opplæring. (Østfoldmodellen).	2017-2020	Innen for rammen	
	Videreføre «Flyktningvenn» i samarbeid med Tønsberg Røde Kors.	2017-2020	Innen for rammen	
	Inngå en felles avtale om bruk av tolk i alle kommunale tjenester.	2017	Innen for rammen	
	Stryke samarbeide mellom frivilligheten og kommunen.	2017-2020	Innen for rammen	
	Utvide en felles «utlånsentral» med fritidsklær og idrettsutstyr sentralt i byen. Drives av frivillige.	2017	Innen for rammen	
	Øke innsatsen i arbeidet på skolen med identitet f.eks. gjennom Flexid. (Larvik).	2017-2020	Innen for rammen	
	Tønsberg kommune stiller praksisplasser, språkpraksis og sommerjobber til disposisjon for målgruppen.	2017-2020	Innen for rammen	
	Bedre synliggjøringen av alle aktiviteter og fritidstilbud som finnes i kommunen ved bruk av nett/facebook.	2017-2020	Innen for rammen	

6. NÆRINGSUTVIKLING

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2014-2026 NÆRINGSUTVIKLING

N 1. Vi vil ha et bredt tilbud av arbeidsplasser og vekst i antall arbeidsplasser som minimum samsvarer det behovet befolkningsveksten krever

Det skal skje gjennom:

- å videreutvikle og etablere flere kompetansebedrifter og arbeidsintensive næringer
- å videreutvikle og etablere handels- og servicenæring lokalisert i Tønsberg sentrum, samt i tilknytning til eksisterende virksomheter lokalisert utenfor sentrum
- å tilrettelegge for ytterligere etablering av næringsmiddelindustri i tilknytning til eksisterende næringsmiddelbedrifter på Ås
- bedre utnyttelse av lokalprodusert mat
- økt fokus på gründerskap og vekst i nyetablerte bedrifter
- bedre dialog og et tettere samarbeid mellom kommune og næringsliv

N 2. Vi vil tilrettelegge for varierte næringsarealer gjennom robust arealplanlegging

Det skal skje gjennom:

- tilstrekkelige næringsarealer som ivaretar et bredt spekter av næringsvirksomhet
- å tilrettelegge for at areal- og transportkrevende næringer kan flytte til regionale næringsområder eller næringsområder utenfor sentrumsområdet der adkomsten til E18 er god
- Planmessig tilrettelegge næringsarealer med nærhet og god adkomst til E18 i tråd med omforente prinsipper i RPBA.

N 3. Vi vil at Tønsberg skal være regionens ledende handelsby og ha et sentrum der det er attraktivt å drive handel - og servicenæring

Det skal skje gjennom:

- tett samarbeid med handels- og serveringsnæringen og deres foreninger slik at det blir mer attraktivt og lønnsomt å drive handel og servering i sentrum
- å utforme sentrum slik at man får en optimal miks av handel, service- og serveringstilbud i de ulike gatene og kvartalene
- å redusere gjennomgangstrafikken i Tønsberg sentrum
- å tilrettelegge parkering for handlende
- å lokalisere detaljvarehandel (spesialforetninger, serviceforetninger, showroom for netthandel og engroshandel med mer) under 1000 m² BRA til bysentrum/ lokalsentrene

N 4. Vi vil tiltrekke oss kompetent arbeidskraft

Det skal skje gjennom:

- å være et attraktivt bo- og arbeidssted hvor det er lett for innflyttere å finne seg til rette
- å samarbeide tett med Høgskolen i Vestfold og andre utdanningsinstitusjoner
- å gi språkopplæring og bidra til god integrering av innflyttere fra utlandet

N 5. Vi vil legge til rette for vekst i reiselivsnæringen

Det skal skje gjennom:

- tettere samarbeid mellom reiselivsaktørene i Vestfold slik at markedsføring, pakking og salg av eksisterende reiselivsprodukter bli bedre
- å arbeide målrettet med utvikling av nye reiselivsprodukter
- tettere samarbeid mellom reiselivsnæring og landbruksnæring
- tilrettelegge for Tønsberg som inngangsport for Færder nasjonalpark i samråd med vertskommunene Tjøme og Nøtterøy

KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL 2015-2019 NÆRINGSUTVIKLING

Nr	Tiltak	Iverksatt	Budsjett	Referanse til mål
4.1	Gründerhusets HI5 videreutvikles i samarbeid med Færder kommune til å bli en motor i Tønsbergregionens entreprenørielle økosystem. Dette er en del av KMDs byregionprogram.	2017-2020	Kr 1,50 per innbygger.	N 1
4.2	Ny reiselivsstrategi for Tønsbergregionen skal implementeres	2017-2020		N 6
4.3	Det skal etableres samarbeids-/møtearenaer for næringsmiddelbedrifter.	2017		N 5
4.4	Tilrettelegge for etablering av datalagringscenter i samarbeid med Verdiskapingsinitiativet.	2017 – 2019		N 1,2
4.5	Utarbeide «Strategisk næringsplan» hvor en strategi for kommunikasjon med næringslivet skal være en sentral del. Tønsberg nærings- og byforum TNB! brukes aktivt i arbeidet.			N 1,2,3,4,5,6
4.8	Samarbeide tett med Tønsbergregionen Pulserende Kystperle AS, om markedsføring av Tønsbergregionen, og bidra til en god arbeidsdeling mellom-, og samordning av de ulike aktørene som arbeider med markedsføring av regionen. Dette er en del av KMDs byregionprogram.	2017-2018	1mill i årlig driftstøtte	N 1,3,4,5
4.9	Bidra til realisering av byplanen ved deltagelse i gjennomføringsgruppen, og ved å kartlegge muligheten for å etablere publikumsrettet aktivitet som vitensenter, Pop Up-konsept, besøkscenter ol. i sentrum.	2017-2020		N 3,4,5
4.10	Stereke satsing på vekstbedrifter gjennom blant annet START i Vestfold og Gründerhuset HI5 i trå med omforente strategier i RPVI.	2017-2019		N1
4.11	Samarbeide med grunneiere slik at avsatte næringsområder i kommuneplanen reguleres og gjøres kjent og attraktivt for nyetableringer.	2016-2019		N2
4.12	Delta aktivt i HSN sitt forskningsprosjekt VIVANT som har til hensikt å styrke handels- og servisenæringer i sentrum	2017-2018		N3
4.13	Samarbeide med Færder kommune og fylkeskommunen om næringsutvikling i randsonen av Færder nasjonalpark. Dette er en del av KMDs byregionprogram.	2016-2019		N1
4.14	Bidra til at Tønsberg kommune tar i	2017-2020		N 6

Nr	Tiltak	Iverksatt	Budsjett	Referanse til mål
	bruk NHOs «Nasjonalt program for leverandørutvikling» som verktøy for å gjøre smarte anskaffelser.			
4.15	Styrking av etablererveiledning for personer med innvandrerbakgrunn	2017-2019		N1
4.16	Aktiv deltagelse på regionale samarbeidsarenaer som Nettverk for næringsutvikling i Vestfold, Osloregionen og Østlandssamarbeidet, blant annet gjennom programmet Oslo Brand Partner.	2017-2020	Kr 2.- per innbygger	N 6

7. AREAL, SAMFERDSEL, MILJØ OG BEREDSKAP

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2014-2026 AREAL, SAMFERDSEL OG BEREDSKAP

A 1. Vi vil ha et levende, trygt, historisk og miljøvennlig sentrum, som er et samlingssted for Tønsberg - og omlandets befolkning

Det skal skje gjennom:

- å tilrettelegge for fortetting i og nær sentrum, slik at flere kan bo og jobbe der
- å lokalisere sentrumsrettede funksjoner til sentrum
- å bruke parkeringsarealer til fortetting og grønnstruktur
- å redusere arbeidsplassintensiv parkeringen
- å tilrettelegge for fotgjengere, syklister og kollektivtrafikk i og gjennom sentrum
- å ivareta byens historiske identitet gjennom kartlegging av verdier og økt kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere utviklingsmulighetene
- å utforme funksjonelle og attraktive byrom
- å videreutvikle bysentrums grønne struktur og ta vare på viktige kulturminner
- å forebygge kriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme

A 2. Vi vil ha en by- og tettstedsutforming som fremmer livskvalitet og folkehelse

Det skal skje gjennom:

- å sikre og videreutvikle grønne korridorer og forbindelseslinjer for gående og syklende fra by- og tettsteder ut til viktige friluftsområder
- å sikre god tilgang på områder for rekreasjon og lek
- å bevare, videreutvikle og heve kvaliteten på grønne områder i by og tettsteder
- å sikre ubebygde arealer i strandsonen for allmennheten
- å tilrettelegge for et variert boligmarked slik at by og tettsteder blir sammensatt av en variert befolkning

A 3. Vi vil ha en bærekraftig forvaltning av miljø, kultur- og naturkvaliteter og arealer

Det skal skje gjennom:

- at dyrket - og dyrkbar mark kun skal kunne omdisponeres i områder som er forhåndsavklart gjennom RPBA og kommuneplanens arealdel.
- høy utnyttelse og arealeffektivitet ved fortetting, transformasjon og ved utbygging på nye arealer
- at utbygging skal skje ved fortetting og transformasjon i bebygde områder
- å redusere avrenning fra landbruk og enkeltutslipp fra bolig- og næringsbebyggelse
- kartlegge og verdisette viktige naturområder og landskapsprofiler, slik at disse kan vernes gjennom utarbeidelse av arealdelen
- å øke gjenvinningsandelen og gjenbruk, samt minske ressursforbruket
- å miljøfyrtårnsertifisere private bedrifter og offentlige instanser
- å redusere energiforbruket og klimagassutslippene fra kommunale bygg og anlegg
- å bruke miljøvennlig drivstoff i alle lokalbusser og alle kommunale tjenestebiler
- å utnytte lokale energikilder som gir mindre sårbarhet for svingninger i olje- og el-prisen, men større bidrag til lokal verdiskapning.

A 4. Vi vil ha effektive, trafiksikre og robuste transportløsninger

Det skal skje gjennom:

- å etablere nytt hovedveisystem for Tønsbergregionen og ny vegforbindelse til Nøtterøy
- å tilrettelegge for fotgjengere, syklister og kollektivtrafikk i og gjennom sentrum, samt på sentrale hovedstrekninger mellom sentrum og lokalsentrene
- at arbeidsintensive virksomheter legges i og nær bysentrum og i lokalsentre med god kollektivdekning
- å lokalisere virksomheter som generer tungtransport til områder med god tilgjengelighet til hovedvegnett og/eller jernbane
- Planfri kryssing av jernbaneovergangen i Halfdan Wilhelmsens alle

A 5. Vi vil redusere bilbruk og øke kollektivandelen og andelen gående og syklende

Det skal skje gjennom:

- at parkeringsplassene i sentrum primært tilrettelegges for boliger og korttidsparkering for handlende og besøkende
- å redusere arbeidsplassintensiv parkering i og nær sentrum
- å videreutvikle Tønsberg som sykkelby
- å etablere innfartsparkering tilknyttet ringbuss/ god kollektivdekning samt noen større parkeringsanlegg i bysentrum
- konsentrert utbygging som gir korte avstander til daglige gjøremål
- boligfortetting i og nær bysentrum, i lokalsentre samt ved eksisterende og framtidige kollektivknutepunkter”

A 6. Vi vil ha et robust samfunn som tar høyde for fremtidige klimautfordringer og som er godt forberedt på uventede hendelser

Det skal skje gjennom:

- god håndtering av overvann og fokus på forebyggende tiltak
- planlegging og utbygging som tar hensyn til forventet klimautvikling
- økt kunnskapsgrunnlag om flomsoner, kvikkleiresoner og springflo som danner grunnlag for å iverksette hensiktsmessige avbøtende tiltak
- å gjennomføre faste øvelser der offentlige virksomheter og private virksomheter samarbeider

KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL 2017-2020 AREAL, SAMFERDSEL, MILJØ OG BEREDSKAP

Nr	Tiltak	Iverksatt	Budsjett	Referanse til mål
5.1	Det skal reguleres minst 100 nye boenheter innenfor byplanområdet i året. Dette skal skje gjennom fortetting av eksisterende parkeringsareal, transformasjon og høyere utnyttelse av eksisterende bebyggelse.	2017-2020		A 1
5.2	Det opparbeides minimum 2 nye leke-/parkområder i bysentrum. Ett i nedre og ett i øvre bydel. (Finansiert ved frikjøpsordningen.)	B: 2019		A 1

Nr	Tiltak	Iverksatt	Budsjett	Referanse til mål
5.3	Kommunisere/informere og bedre fysisk merking av kommunens historiske sentrum på bakgrunn av oppdatert informasjon.	2018	Kr 200.000	A 1
5.5	Det skal etableres 6 nye parkeringsanlegg for sykkel i eller i tilknytning til bysentrum. Anleggene må være overbygde og ha låsbare stativer.	2018	Kr. 2.000.000,-	A 1, A 4
5.6	Etablere ordning med bysykler.	2017	Kr 300.000	A 1, A 4
5.7	Utbedre og opparbeide de 2 undergangene ved kanalbrua .	2017		A 1, A 2
5.8	To badestrender skal tilrettelegges med universell utforming (anleggsplan)	2018	Kr 100.000	A 2
5.9	Utarbeide prinsipper for fortetting. Denne skal blant annet inneholde: <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke kvaliteter som skal ivaretas • Prioriterte fortettingsområder • Vurdere om det er boligområder som bør bevares. 	2017		A 2
5.10	Følge opp plan for "Avløp fra spredt bebyggelse".	2017 - 2019	Kr 40.000.000	A 3
5.11	Minst fire kommunale bygg med tilhørende virksomheter skal være miljøfyrtårnsertifisert innen 2019.	2019	Kr 300.000	A 3
5.12	Påvirke og tilrettelegge for at private bedrifter miljøfyrtårnsertifiseres.	2017		A 3
5.13	Igangsetting av nye tiltak i klima og miljøplan	2018-2020	Kr 200.000	A 3
5.15	Etablere nye ladestasjoner for el-bil i sentrum.	2017	Kr. 100.000	A3, A 1
5.16	Den kommunale bilparken erstattes med El-biler og biler på gass	2017	Kr. 2.000.000	A 3, A 4
5.17	Tilrettelegge for avfallssug og nedgravde større containere.	2018	Kr 5.000.000	A 3 , A 1
5.18	Helårlig vedlikehold av sykkelveier skal prioriteres høyere	2017-2020	Kr 300.000	F 1, A4
5.19	Etablere 3 sikre og separate sykkelruter fra hhv Slagen, Jarlsberg og fra begge sider av Nøtterøy (V-Ø) og helt inn i Sentrum. (Bypakke Tønsberg)	2019	Kr 2.000.000	A 4 – A 5
5.20	Det skal utarbeides hovedplan for vei. Tønsberg som sykkelby skal tas med i	2017		A 54

Nr	Tiltak	Iverksatt	Budsjett	Referanse til mål
	dette arbeidet. (Bypakke Tønsberg)			
5.21	Bygge minimum ett nytt kollektivfelt langs viktige busstraseer.	2019		A 54
5.22	Etablere innfartsparkering med tilknyttet ringbussløsning for de mest befolkede områdene i samarbeid med VKT.	2019	Kr 1.500.000	A 4 – A 5
5.23	Oppheve gratis parkering for EL biler fra 01.01.2017	2017		
5.24	Tønsberg kommune skal være en aktiv medvirker i arbeidet med Bypakken	2017-2020		A 4 – A 5
5.25	Vurdere stenging av nedre Langgate i juli måned. Avbøtende tiltak for å skape god trafikkavvikling skal synliggjøres spesielt og arbeidet skal skje i samarbeid med veimyndighet og aktuelle nabokommuner.	2017		A 1 - A 4
5.26	Opplæring i risiko og sårbarhetshåndtering (ROS) i kommunes virksomheter	2017		A 6
5.27	Innføre maks 3 timers parkering i sentrum og innføre avgift for EI biler	2017		
5.28	Det skal lages en iverksettingsplan for overvannshåndtering, både for historisk sentrum og for andre tettbebygde områder. I dette arbeidet skal alternative løsninger for håndtering av overvann tas med (f.eks grønne tak, gressarmerte flater, åpne vannspeil, kanaler mv)	2017	Kr 500.000	A 6
5.29	Årlige beredskapsøvelser for å kunne takle uventede hendelser.	2017-2020		A 6
5.30	Tønsberg kommune skal samarbeide med vegmyndighet og nabokommune for å finne en framtidig trafikk-løsning for gjennomgangstrafikken i Åsgårdstrand.	2017		A 4
5.31	Opparbeiding av friområder og parkering jfr. Reguleringsplan for Skallevollstranda	2018	Kr 1.000.000	A2
5.32	Opparbeiding av parkeringsareal på søndre del av Ringshaugstranda	2019	Kr 1.000.000	A2
5.33	Revisjon av kommuneplan og byplan	2017 - 2019	400.000,-	A2og A3
5.34	Revidere landbruksplan og følge opp nye tiltak	2017		A2
5.35	Regulering av Slottsfjellområde	2017		A1
5.36	Følge opp arbeidet med vannforskriften: Overvåkning og tiltak	2017-2019	Kr 100.000	A3
5.37	Oppstart av område planer på Sem og Vallø	2017	Kr 400.000,-	A2 og A3

Nr	Tiltak	Iverksatt	Budsjett	Referanse til mål
5.38	Det føres årlig miljøregnskap for kommunen med fokus på å redusere CO2 utslipp	2017		A6
5.39	Utrede bygging av P anlegg i Haugar	2017	150.000,-	
5.40	Utrede bygging / regulering av P Hus på Stjerneplassen	2017		
5.41	Følge opp tiltakene i Trafikksikkerhetsplanen for 2016 - 19	2017	Kr 1.500.000	
5.42	Reetablering av ny sykkelferge fra Husøy til Husvik, Ole 4	2017	Kr 1 500 000 drift Kr 5 000 000 inv	
5.43	Utarbeide ny Klima og Miljøplan for Tønsberg kommune 2016-2020	2017	Kr 150.000	
5.44	Implementere nytt utleiereglement for kommunale arealer med Tønsberg Sentrum som ansvarlig for Torvet	2017-2018		
5.45	Etablere nye forskrifter for nedgravde Oljetanker, Slamforskrift og Utslipp av avløpsvann fra private minirensanlegg	2017	Kr 50.000	
5.46	Utrede for investeringsprogram for veilys 2017 -2020	2017	Kr 50.000	
5.47	Forberede overtakelse av infrastruktur på Vear 1/1 -2017	2016		
5.48	Starte prosjektering for å føre avløpet på Vear til Tønsberg Renseanlegg	2017 - 2019	VA Ramme økes	
5.49	Utrede felles verksted med VKT og biogasspåfylling på Kllen	2017	Kr 100.000	
5.50	Lage en politisk sak med program for deponering av rene masser og riggplasser for anleggsdrift 2017 -2020	2017	VA midler	

5.42. Utredning av ferge Husøy-Husvik er ikke avsluttet, og dermed ikke kostnadsberegnet. Beløpene er derfor svært usikre.

8. INTERN ORGANISASJON

Det foreligger ikke mål og strategier for den interne organisasjonen, og da spesielt stabsenhetene i kommuneplanen. Dette er ønskelig å få med i neste revidering av kommuneplanen. Det tas likevel med noen handlingstiltak i denne handlingsplanen.

Nr	Tiltak	Iverksatt	Budsjett	Referanse til mål
	Digitalisering fra papir til digitalt arkiv. Gjenbruk av data mellom systemer	2017-2020	Sannsynligvis innenfor tildelte rammer	
	Døgnåpen kommune – Elektroniske skjemaer	2017-2020	Årlige kostnader 30 000 pr 15 skjema	
	Skyløsninger – vurdere flytting fra lokal drift til leverandørens skytjeneste	2017-2020	Anbudsprosesser . Både investering og årlige kostnader	
	Benytte regelverk og innkjøpsmakt til å få bedre avtaler med leverandører	2017-2020	Innenfor rammen	
	Gjennom løpende dialog og tett oppfølging utøve et aktivt eierskap i selskaper vi er deltakere i	2017-2020	Innenfor rammen	
	Sørge for god løpende økonomioppfølging av de enkelte enhetene for å sikre at vi opprettholder det ønskede økonomiske handlingsrommet	2017-2020	Innenfor rammen	
	Redusere sykefravær/øke nærvær gjennom målrettet arbeid ute i virksomhetene, kommunen sentralt og i samarbeid med bedriftshelsetjenesten og NAV Arbeidslivssenter	2017-2020	Innenfor rammen	
	Etablere en heltidskultur i Tønsberg kommune.	2017–2020	Innenfor rammen	
	Øke antall fagarbeidere gjennom tilrettelegging for utdanning og målrettet rekruttering	2017-2020	Primært innenfor rammen.	
	Øke antall lærlinger til 1 lærling pr 1000 innbyggere i henhold til måltall for kommunene	2017-2020	Behov for budsjettøkning; kr 141' pr lærlingplass 20 nye lærlinger = 2,8 mill	

9. OPPSUMMERING AV TILTAK MED ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Flere av handlingstiltakene får økonomiske konsekvenser og må derfor ses opp mot forventede økonomiske rammer. Selv om det ut fra den kunnskap i var i dag, kan indikere en vekst i frie inntekter på i overkant av 20 mill kroner i 2017, kan ikke alt disponeres til nye prioriterte tiltak. Det vil alltid være behov for budsjettmidler for å dekke opp for nye brukere eller andre kostnadsøkninger vi selv ikke kan styre.

Det er foreslått i handlingsdelen prioriterte tiltak for 15,8 mill kroner. Den totale summen må justeres når budsjett og økonomiplan legges fram til høsten basert på oppdatert informasjon om veksten i frie inntekter, andre inntektsendringer, og kostnadsøkninger som må innarbeides i budsjettet.

	Drift 2017	Drift 2018- 2020	Invest- ering 2017	Invest- ering 2018- 2020
Systematisk videreutvikle kompetanse for å forebygge og styrke arbeidet med tidlig innsats.	2 500	3 500		
Styrke elevenes læringsutbytte gjennom systematisk arbeid med læringsmiljø, undervisnings,- og vurderingspraksis.	2 000	8 000		
Oppgradere IKT – kompetanseutvikling og utstyr i skole og barnehage			4 000	
Sikre tilstrekkelig barnehage- og skolekapasitet i forhold til økt barnetall.				150 000
Opptopping av skolebibliotek i henhold til strategiplan	100	700		
Videreutvikle og effektivisere opplæringstilbudet ved Tønsberg Voksenopplæring som følge av flere deltakere i introduksjonsprogrammet , og at flere voksne tar grunnskole.		1 500		
Fremme egenomsorgen og egeninnsatsen til hjemmeboende pasienter ved økt bruk av ergo/fysio-terapeuter i hverdagsrehabilitering.	550	1 100		
Redusere lederspennet, sikre økonomistyringen og mer effektiv personalledelse i hjemmetjenesten ved å opprette avdelingsleder-stillinger.	2 000	2 000		
100 % stilling. Tilrettelagte arbeidsplasser for psykisk helse og rus. Se pkt 1.36.	600	600		
Forebygge og hindre innleggelse og sørge for at brukerne kan ha mest mulig aktivt liv til tross for sykdom og funksjonstap. Åpne somatisk dagavdeling / dagrehabilitering.	700	1 500		
50 % prosjektleder Fremtidens eldreomsorg, Aldersvennlig by Demensvennlig by	300	300		

Systematisk kvalitetsutvikling av pasient-brukersikkerhetsarbeidet i helse og omsorg ved bruk av nye kvalitetsverktøy og kontinuerlig kompetansebygging		150		
Utvide dagsentertilbudet for demente på Eik og Nes. 200 % stilling.	300	900		
Lavterskel aktivitetstilbud til yngre personer med demens/ personer med demens tidlig i forløpet. 60 % stillingsressurs fagarbeider knytt til Sidebygningen.	350	350		
Kompetanseøkning. Etterutdanning, fra assistenter til fagarbeidere innen HOB:	300	300		
AAF husleie til tilrettelagte arbeidsplasser for psykisk helse og rus. Se pkt 1.27	350	350		
Opprette 100 % stilling som systemansvarlig for e-helse inkl. fagsystemet Profil.		650		
To nye plasser på Smiløkka for ungdommer med uførediagnose.	150	150		
Videreføre investeringsmidler Anleggsplan idrett og friluft.			4 100	12 300
Utvide prosjektet Behovsprøvd opplevelseskort.	100	100		
Utredning ny svømmehall	400			
Øke tilskudd lag og foreninger, ny tilskuddsordning folkehelsearbeid	500	1 500		
Ferdigstille uteområdet ved Støperiet		750		
Øke tilbudet til ”egenorganisert” aktivitet og miljøarbeid barn og unge	100	600		
Investering i infrastruktur på Slottsfjellområde. I hovedsak ekstern finansiert			250	
Utvikle naturlige utendørs møteplasser for unge og voksne i sentrum.				300
Økt tilgjengelighet til biblioteket	500	1 500		
Etablere den kulturelle barnehagesekken		200		
Styrke kulturskolen gjennom flere elevplasser og flere dirigentstillinger for å møte en nasjonal satsning.	250	1 250		
Vi skal gi eldre kulturtilbud gjennom Den kulturelle spaserstokken.		200		
Styrke og videreutvikle Støperiet og Haugarrock		750		
Rehabilitering av kirkebyggene utvendig og innvendig fortsetter slik at det fremstår i en akseptabel stand			12 000	12 600
Kirkebyggene gis jevnlig vedlikehold (Fellesrådet mottar mva-kompensasjon)			1 600	4 800
Oppfølging av boligsosial handlingsplan	300	300		
Kommunisere/informere og bedre fysisk merking av kommunens historiske sentrum på bakgrunn av oppdatert informasjon.		200		
Det skal etableres 6 nye parkeringsanlegg for sykkel i eller i tilknytning til bysentrum. Anleggene må være overbygde og ha låsbare stativer.			2 000	

To badestrender skal tilrettelegges med universell utforming (anleggsplan)		100		
Følge opp plan for "Avløp fra spredt bebyggelse".			10 000	30 000
Minst fire kommunale bygg med tilhørende virksomheter skal være miljøfyrtårnsertifisert innen 2019.		300		
Revidere klima- og energiplanen og følge opp nye tiltak som legges inn.	200	200		
Den kommunale bilparken erstattes med El-biler og biler på gass			2 000	
Tilrettelegge for avfallssug og nedgravde større containere.				5 000
Helårlig vedlikehold av sykkelveier skal prioriteres høyere	100	300		
Etablere 3 sikre og separate sykkelruter fra hhv Slagen, Jarlsberg og fra begge sider av Nøtterøy (V-Ø) og helt inn i Sentrum. (Bypakke Tønsberg)				2 000
Etablere innfartsparkering med tilknyttet ringbussløsning for de mest befolkede områdene i samarbeid med VKT.				1 500
Det skal lages en iverksettingsplan for overvannshåndtering, både for historisk sentrum og for andre tettbebygde områder. I dette arbeidet skal alternative løsninger for håndtering av overvann tas med (f.eks grønne tak, gressarmerte flater, åpne vannspeil, kanaler mv)	500			
Opparbeiding av friområder og parkering jfr. Reguleringsplan for Skallevollstranda				1 000
Opparbeiding av parkeringsareal på søndre del av Ringshaugstranda				1 000
Revisjon av kommuneplan og byplan	200	200		
Følge opp arbeidet med vannforskriften: Overvåkning og tiltak		100		
Oppstart av område planer på Sem og Vallø		400		
Utrede bygging av P anlegg i Haugar	150			
Følge opp tiltakene i Trafikksikkerhetsplanen for 2016 - 19	200	200	1 500	
Reetablering av ny sykkelferge fra Husøy til Husvik, Ole 4	500	1 500	5 000	
Etablere nye forskrifter for nedgravde Oljetanker, Slamforskrift og Utslipp av avløpsvann fra private minirensanlegg	50			
Igangsetting av nye tiltak i klima og miljøplan		200		
Utredning for investeringsprogram for veilys 2017 -2020	50			
Utrede felles verksted med VKT og biogasspåfylling på Kilen	100			
Døgnåpen kommune – Elektroniske skjemaer				
Øke antall lærlinger til 1 lærling pr 1000 innbyggere i henhold til måltall for kommunene. Kr 141 pr plass, 20 plasser	1 400	2 800		
Sum	15 800	35 700	42 450	220500